

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 330.1/3.01(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-1>**Кічурчак М. В.**доктор економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1927-5704>**Kichurchak Marianna**
Ivan Franko National University of Lviv

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ СЕКТОРУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВІДТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНИХ БЛАГ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Окреслено основні теоретико-методологічні підходи до розуміння значення сектору інформаційно-комунікаційних технологій (СІКТ) для поліпшення відтворення суспільних благ (СБ) у національній економіці. Обґрунтовано, що розвиток СІКТ поліпшує ефективність взаємодії держави, фірм і домогосподарств у цій сфері через надання інформаційних послуг, розроблення програмного забезпечення, активізацію використання споживачами і виробниками СБ комп'ютерної техніки та технологій. Визначено, що поліпшення результативності відтворення СБ передбачає активізацію використання інформаційно-комунікаційних технологій через розвиток різних Інтернет-платформ взаємодії їхніх виробників і користувачів, підвищення цифрової грамотності споживачів, надання інформаційно-консалтингових послуг і становлення культури цифрової взаємодії.

Ключові слова: суспільні блага, сектор інформаційно-комунікаційних технологій, національна економіка, відтворення, критерії класифікації.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF THE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES SECTOR INFLUENCE ON PUBLIC GOODS REPRODUCTION

The key theoretical and methodological approaches to understanding the importance of the sector of information and communication technologies (SICT) have been found out to improve the public goods reproduction in the national economy. The purpose is to determine the main theoretical and methodological principles of influencing the SICT on the public goods permanent production in the national economy. In the article, such scientific methods as deduction and induction, analysis and synthesis, comparison and analogies are used. It has been found that using the achievements of the SICT positively affects the ability to meet the needs in the public goods for group of people when they are aware them as a specific purpose of the activity aimed at improving human development, solving the modern environmental problems and providing progressive changes in the economic system. The author has substantiated that the development of the SICT improves the effectiveness of the interaction of the state, firms and households in this sphere through provision of information services, software development, intensification of using computer equipment and technology by their consumers and manufacturers. Additionally, it has been defined that this enhances communication between the public goods reproduction and economic agents engaged in this activity at the national and regional levels, taking into account such features of the digitalization in the economy of Ukraine as a gradual development of digital literacy, improving the quality of Internet services and the formation of digital social norms. Based on influencing the SICT on the public goods reproduction, the main theoretical and epistemological vectors of the content disclosure for the economic nature of this process by classification criteria are specified. The author has determined that improving the effectiveness of the public goods reproduction process is connected with intensification of using information and communication technologies through the development of various Internet platforms of the interaction of their producers and users, increasing digital literacy of consumers, provision of information and consulting services, implementation of measures to ensure the availability of hardware and the formation of a culture of digital interaction.

Keywords: public goods, sector of information and communication technologies, national economy, reproduction, classification criteria.

JEL classification: B41, H41, L86

Постановка проблеми. Наукове відображення феномену відтворення суспільних благ (СБ) має варіативний характер. Додатковим чинником є й те, що розвиток сектору інформаційно-комунікаційних техно-

логій (СІКТ) модифікує процеси виробництва, обміну, розподілу і споживання СБ унаслідок розбудови цифрових екосистем комунікації між економічними агентами у цих сферах. З огляду на це, актуалізується проблема

теоретичної специфікації впливу СІКТ на відтворення СБ у національній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування наукових підходів до визначення головних напрямів і закономірностей взаємодії СІКТ і виробництва СБ має дискусійний характер. На теоретичному рівні головні особливості і закономірності відтворення СБ в умовах демократизації визначено науковцями Т. Беслі і М. Гатак [1], Р. Діконом [2], С. Гелбахом [3] і С. Сахою [4]. З урахуванням процесів децентралізації виробництва, обмін, розподіл і споживання СБ специфіковано ученими А. Вільямсом [5] і Е. Журавською [6]. Основні напрями реформування і державної підтримки безперервності надання СБ на національному і локальному рівнях структуровано О. Грабовою [7], А. Котельниковим [8], Ю. Вінокуровою [9] та Н. Ліньовою [10]. Окреслено тенденції виробництва СБ під впливом глобалізаційних та інвестиційних процесів ученими Ю. Федоровою [11] і О. Водяненко [12]. Науково-гносеологічні підходи до трактування сутності відтворення СБ розвинено вченими О. Рубінштейном [13] і М. Кічурчак [14; 15]. У контексті логіки колективних дій А. Лупія та Д. Сіном [16] проаналізовано головні напрями впливу інформаційно-комунікаційних технологій на виробництво СБ. із позиції поліпшення якості урядових послуг для бідних детерміновано місце і роль інформаційно-комунікаційних технологій у цьому процесі С. Батнагар [17]. Водночас залишається не вирішеною частина загальної проблеми відтворення СБ у національній економіці з теоретичної специфікації характеру надання таких благ в умовах цифровізації та посилення взаємодії із СІКТ у цій сфері. Не повною мірою узагальнено й наявні наукові підходи до розуміння економічної природи відтворення СБ і ролі СІКТ у трансформації взаємодії економічних агентів у цій сфері діяльності. З огляду на це, існує необхідність ідентифікації особливостей імплементації досягнень СІКТ у систему надання СБ.

Мета статті полягає у детермінації головних теоретико-методологічних засад впливу СІКТ на безперервність процесу виробництва СБ у національній економіці. Для цього доцільно ідентифікувати основні критерії класифікації відтворення СБ у контексті цифровізації відносин між державою, фірмами і домогосподарствами та сформулювати низку науково-методологічних підходів до поліпшення їх надання в економіці країни.

Виклад основного матеріалу. Пізнання сутності відтворення СБ з урахуванням впливу СІКТ на цей процес зумовлює необхідність виокремлення його найхарактерніших класифікаційних ознак. На нашу думку, роль СІКТ у системі відтворення СБ полягатиме в наданні комплексу послуг, спрямованих на поліпшення взаємодії між економічними агентами через пом'якшення негативних ефектів асиметричності інформації, скорочення трансакційних витрат і нівелювання бюрократичних перешкод. Однією з функцій СІКТ у сфері виробництва СБ стає будівництво цифрових екосистем для взаємодії держави, фірм і домогосподарств, що дають можливість переборювати слабину ринкового механізму, сприяючи прогресивним економічним, соціальним і екологічним змінам у середовищі побутування людини. Важливим у цьому разі стають такі чинники, як цінова доступність підключення до

інформаційних мереж, параметри пристроїв, з яких здійснюються пошукові запити, зручність інтерфейсу, кібербезпека і рівень захищеності інформації тощо.

Звернемо увагу й на те, що в економічній теорії під час змістового розкриття відтворення СБ англійськими науковцями активно вживається такий термін, як *provision* [1–6]. Опосередковано це вказує й на те, що СІКТ володіє потужним потенціалом з інформуванням споживачів СБ про їх надання, бо може виконувати роль посередника між державою та фірмами і домогосподарствами, індукувати електронно-мережеві СБ.

Ученими-економістами представлено низку наукових підходів, які пов'язані/дотичні до з'ясування сутності «відтворення СБ». Звернено увагу на трактування дефініції «виробництво патронатних благ» [8, с. 11, 16]. Тут за основу взято такий вид благ, як патронатні, причому СБ є одним з їхніх різновидів. Особливістю є й те, що теоретично обґрунтовано головні стадії відтворення патронатних благ: виробництво, розподіл, обмін і споживання [8, с. 13–14]. Цей підхід містить елементи дискусії, бо дефініційно відображено сутність виробництва патронатних благ, а економічна категорія «відтворення» згадана без належної змістової конкретизації, охарактеризовано лише види державних регуляторів для кожної зі стадій відтворення цих благ. Водночас не акцентовано на можливості поліпшення відтворення СБ через активізацію використання інформаційно-комунікаційних технологій і, відповідно, функцій СІКТ у цій сфері.

О. Грабова наголосила на тому, що «основні тенденції розвитку виробництва СБ задаються двома інституційними чинниками: бюджетом – у короткостроковому періоді, законодавчими нормами – у довгостроковому; ...виробництво СБ можливе за рахунок податків, що стягують у «реальному» секторі, тому дуже важливо встановити пропорційне партнерство приватного і суспільного секторів, яке забезпечує їхній стабільний розвиток» [7, с. 13–15]. У сфері відтворення СБ наявний комплекс економічних відносин у ринковому і неринковому секторах національної економіки з приводу поєднання різних способів взаємодії під час надання таких благ інститутом держави і розвитку умов для приватного забезпечення цими благами. Важливим елементом партнерства публічного і приватного секторів у сфері відтворення СБ є взаємодія із СІКТ, що сприятиме розвитку таких видів інформаційно-комунікаційних систем, як електронне урядування та електронна демократія.

Ю. Вінокурова здійснила конкретизацію форм регулювання процесу відтворення СБ, серед яких виділила «формування стандартів державних послуг, застосування системи стратегічних показників діяльності, використання системи контрактів, аудиторський контроль за витратами, структурні перетворення у бюджетній сфері, створення потенційно конкурентних ринків, формування економічно обґрунтованих тарифів і ліквідація перехресного субсидювання» [9, с. 9]. Для СІКТ це формує сигнали для розбудови системи взаємодії з державою у сфері стандартизації надання СБ для розроблення та адаптації відповідного програмного й апаратного забезпечення для різних цільових груп споживачів. Дослідником структуровано відтворювальний процес: «система соціальних потреб населення; механізм їхнього діагностування; структурна

характеристика пропозиції суспільних товарів; форма і спосіб організації виробництва (або забезпечення) СБ» [9, с. 17]. Це актуально й для СІКТ, бо націлює на визначення головних напрямів інформаційної підтримки з надання СБ і розбудови мережі комунікацій фірм і домогосподарств з державою у цій сфері. Сутність відтворення СБ виявилася недостатньо конкретизованою, бо представлено підходи до виявлення вподобань, структурування за видами потреб і організації виробництва, частково детерміновано специфіку задоволення попиту у цих благах на засадах постійності та безперервності, не акцентовано на потребі переосмислення цього процесу в умовах активізації використання цифрових технологій.

У контексті відтворення СБ доречно звернути увагу й на модель виробництва локальних СБ у транзитивній економіці. У дослідженні Н. Ліньової органи місцевого управління визначено як головного суб'єкта постачання локальних СБ, а бюджет – як основний інструмент, за допомогою якого можливе фінансове забезпечення їх продукування через проведення відкритих конкурсів і видачу бюджетних завдань [10, с. 11, 23]. Доцільно доповнити процес відтворення СБ на локальному рівні і функціями, якими володіє СІКТ щодо інформаційної підтримки цього процесу, оскільки це дає змогу оперативно реагувати на потреби громади, підвищуючи ефективність взаємодії локальних урядів із фірмами і домогосподарствами для вирішення важливих регіональних проблем.

На підставі вивчення особливостей СБ Ю. Федоровою виокремлено головні компоненти їхнього виробництва, до яких належить «неуречевленість праці, провідна роль творчої праці у досягненні кінцевого корисного ефекту, зумовленість корисного ефекту через взаємодію об'єкта і предмета праці, безпосередній вплив на поліпшення якості життя людини; ... виробництво СБ є процесом перетворення виділених суспільством ресурсів у продукцію особливого виду, конкретного складу і рівня відповідності стандартам якості» [11, с. 16]. Стрижнем відтворення СБ є виробництво, на підставі якого конкретизують умови і час надання, характер уніфікації таких благ. Далі Ю. Федоровою розроблено модель пофазного руху СБ, у якій представлено її виробництво, розподіл і споживання, детерміновано пріоритетне і видове продукування таких благ [11, с. 17, 20]. Систематизовано чинники, які впливають на рівень споживання СБ, наголошено на часовій мінливості потреб у них і способах їх виявлення, сформовано головні напрями підвищення ефективності продукування цих благ. З огляду на це, однією з важливих функцій СІКТ є сприяння вдосконаленню засобів збереження, обміну і розповсюдженню інформації для ухвалення рішень із визначення цілей, пріоритетів і головних напрямів відтворення СБ.

Під час відображення сутності відтворення СБ необхідно взяти до уваги збірність цього поняття, бо безперервність виробництва таких благ пов'язана зі стадійністю відповідних процесів, підґрунтям яких є активне застосування регуляторів свідомого походження, інституціонування умов організації взаємодії держави, фірм і домогосподарств і цифровізація взаємодії економічних агентів. Уважаємо, що найбільш адекватним є таке теоретичне окреслення сутності відтворення СБ як безупинного і перманентно повторю-

ваного процесу їх забезпечення, що пов'язане з виробництвом, обміном, розподілом і споживанням таких благ на підставі різних способів суспільної взаємодії та інституційованих стандартів залучення економічних і грошових ресурсів, спрямоване на досягнення позитивних економічних, соціальних і екологічних екстерналій, дає змогу пом'якшувати жорсткість ринкового механізму і сприяє реалізації стратегії сталого розвитку національної економіки. Залучення СІКТ у цю сферу передбачає підвищення ефективності виробництва, обміну, розподілу і споживання цих благ із позиції прискорення внутрішніх і зовнішніх комунікацій виробників і споживачів СБ, розвитку системи дистанційних соціальних послуг і скорочення бюрократичних перешкод.

Така детермінація сутності відтворення СБ зумовлена тим, що для того, щоб цей процес у національній економіці відбувався на засадах постійності у часі та просторі, необхідно організувати виробництво, що передбачає їх створення або підтримання певних параметрів для вже наявних за допомогою відповідних технологій, інформації тощо. Не менш важливим є й обмін, бо він сприяє акумуляції необхідних економічних і грошових ресурсів для здійснення виробництва СБ, забезпечує підтримку діяльності продуцента таких благ і взаємодію з їхніми споживачами. Хоча, на думку Ю. Федорової, «СБ у пофазній динаміці відтворення оминають фазу обміну» [11, с. 17]. Це логічне узагальнення має все ж таки дискусійний характер, бо економічні і грошові ресурси продуцент для подальшого виробництва таких благ одержує з певних джерел, серед яких важливу роль відіграють фіскальний і добровільний обміни.

Розподіл таких благ зумовлює формування власних підходів до його здійснення, що в межах національної економіки пов'язано з детермінацією пропорцій забезпечення тими чи іншими їхніми видами, встановленням пріоритетності надання, використовуваними принципами узгодження різнопланових економічних інтересів у сфері споживання приватних і СБ. Зокрема, «одним із варіантів розподілу СБ є розподіл за виявленими потребами ... на підставі соціальних стандартів» [11, с. 18, 19]. З огляду на це, із залученням СІКТ у цей процес посиляться його прозорість та інформованість кінцевих споживачів про пріоритети національного і субнаціонального урядів. За своїм функціональним призначенням стадія споживання СБ є кінцевою. Вплив СІКТ на етапі споживання СБ орієнтований на заходи з мінімізації цифрової нерівності та розвитку цифрової грамотності одержувачів таких благ.

Стосовно різних способів суспільної взаємодії, то тут необхідно звернути увагу на теоретико-методологічні і практичні засади узгодження попиту і пропозиції СБ, підґрунтям чого є формування економічних відносин між державою, фірмами і домогосподарствами з приводу регулювання їхньої поведінки у цій сфері за допомогою низки норм і правил. О. Грабова зазначила, що «розвиток економічних відносин із виробництва СБ визначається загальносвітовою тенденцією специфікації прав власності, які закріплюють права й обов'язки, структурують інтереси усіх сторін: громадян, держави, підприємців-власників, територій» [7, с. 21]. Роль СІКТ полягатиме у формуванні ефективної системи комунікації між суб'єктами

відтворення СБ для полегшення доступу до даних про їхні преференції, наявні економічні і фінансові ресурси і способи їх використання.

Поряд із цим у національній економіці відбувається й інституціонування стандартів залучення економічних і грошових ресурсів у процес відтворення СБ, що зумовлено специфікою діяльності інституту держави. Зокрема, «державна втручається у процес відтворення патронатних благ на всіх стадіях, використовуючи комбінацію адміністративних і економічних (прямих і опосередкованих) методів» [8, с. 12]. Априорно і для СБ через інститут держави задано головні правила взаємодії та взаємоузгодження різнопланових економічних інтересів фірм, домогосподарств та її самої. На думку О. Рубінштейна, «має сенс використовувати стратегію «соціального імперативу», підґрунтям якої є не порушні за жодних обставин граничні умови функціонування соціального сектору економіки», а «...нормативні зобов'язання держави повинні бути доповнені «технологічними вимогами» [13, с. 350–351]. На цій підставі залучення економічних і грошових ресурсів у відтворення СБ набуває рис координованості, цілевідповідності, динамічності та еволюційності. Функціональним завданням СІКТ стає розвиток електронно-комунікаційної інфраструктури для поліпшення обміну даними між державою, фірмами і домогосподарствами у цій сфері.

З огляду на зміст дефініції відтворення СБ, важливо наголосити на наявності позитивних економічних, соціальних, екологічних та цифрових екстерналій. Це пов'язано з тим, що «інвестиції в СБ здійснюють у вигляді вкладень, які мають за мету посилення соціальної орієнтації національної економіки, досягнення певного «корисного ефекту» для суспільства...» [12, с. 8]. Певною мірою кожен із видів екстерналій відтворення СБ взаємодоповнює один одного, індукуючи прогресивні зміни у довгостроковому періоді, породжуючи низку відкладених вигід від надання таких благ і орієнтованість на задоволення суспільних потреб майбутніх поколінь. О. Водяненко зазначив, що «стосовно інвестицій у СБ ми також можемо розділити діяльність із підтримання простого відтворення СБ і інвестиційну діяльність – із забезпечення розширеного відтворення наявних СБ або створення нових» [12, с. 10]. Тому відтворення СБ доречно розглядати з погляду їх забезпечення у попередніх, збільшених і зменшених параметрах. Його особливостями є: часткова залежність безперервності забезпечення СБ від характеру розвитку національної економіки та рівня участі СІКТ у цьому процесі, бо це детермінує: можливості та умови акумулювання економічних і грошових ресурсів; підпорядкованість раціоналізованим засадам поєднання і використання цих ресурсів, що пов'язано зі стандартами надання СБ і чинниками охоплення; інституційованість розподілу доходів домогосподарств на споживання приватних і СБ, зовнішнім проявом чого є головна межа розподілу і перерозподілу ВВП; посилення прозорості та відкритості заходів через використання інформаційно-комунікаційних технологій та мінімізацію прояву корупції.

На підставі представлених у наукових дослідженнях критеріїв відтворення СБ та впливу СІКТ на цей процес його доречно розглядати з позиції наявності найважливіших ознак, просторової локалізації, струк-

турування, типів об'єктів, джерел фінансування, способів виробництва, видів економічної діяльності, наявності витрат, одержання головного результату, подолання деструктивів розвитку, засобів задоволення, характеру виникнення і нагальності задоволення тощо [14, с. 34–37; 15, с. 8–10]. У такий спосіб визначено теоретико-гносеологічні вектори змістового розкриття відтворення СБ в умовах цифровізації (рис. 1) і сформовано наукові підходи до забезпечення цілісності сприйняття цього багатогранного процесу, охарактеризовано його дотичність до різних аспектів безупинності і перманентної повторюваності забезпечення таких благ, наголошено на його різнобічності.

На нашу думку, вплив СІКТ на відтворення СБ пов'язаний із такими вихідними теоретико-методологічними *передумовами*, як:

- необхідність забезпечення безперервності і повторюваності їх надання у національній економіці через удосконалення комунікації з державою, фірмами і домогосподарства;

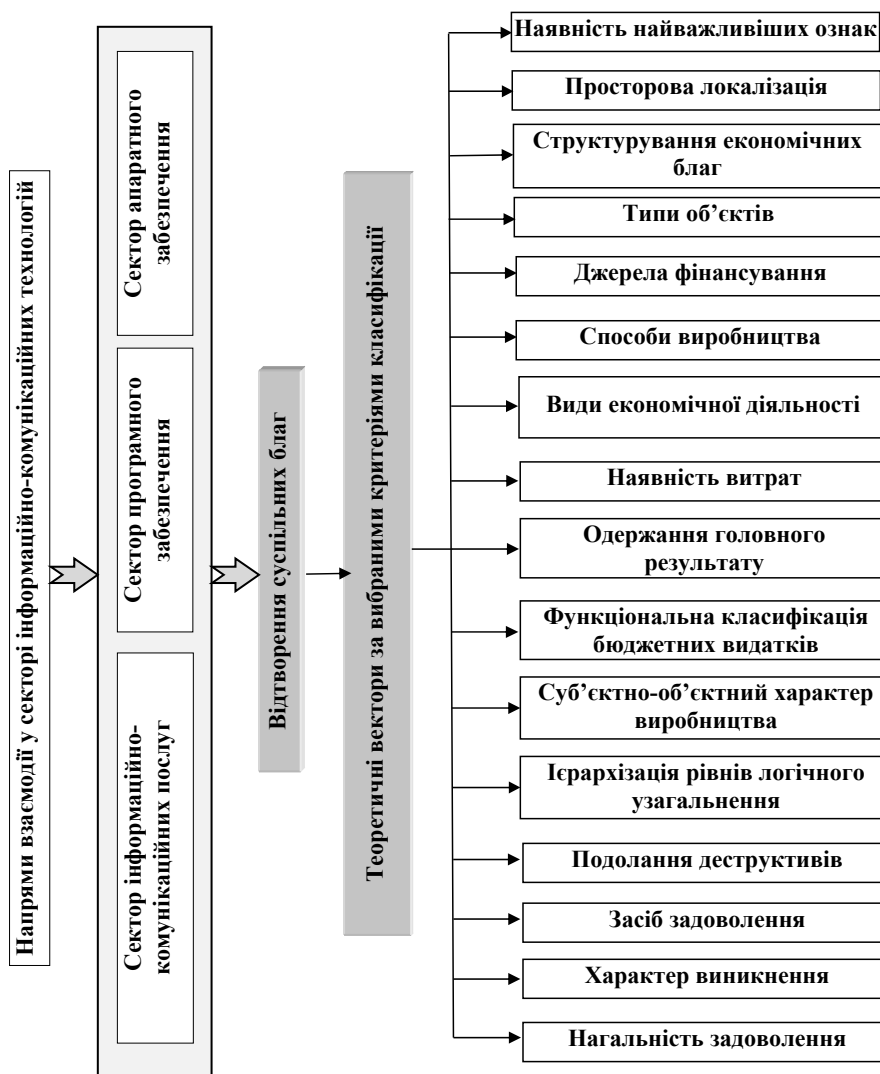
- розвиток багатосторонніх відносин між продуцентами і споживачами СБ, який відбувається на основі поглиблення цифрового співробітництва у цій сфері, що сприяє мінімізації проявів корупції та поліпшенню прозорості економічних відносин;

- органічна пов'язаність з іншими видами господарської діяльності і неможливість існування поза ними, що орієнтована на формування складної само-відновлювальної системи виробничих зв'язків і взаємозалежностей на підставі розбудови цифрових екосистем;

- априорність мережевих екстернальних ефектів, дія яких на національну економіку є здебільшого позитивною і пов'язана з поліпшенням умов побутування людини;

- згладжування асиметричності інформації, що дає змогу краще виявляти взаємозв'язки між колективними потребами і характером надання СБ на підставі аналізу попиту і пропозиції цих благ.

Висновки. Отже, на теоретико-методологічному рівні визначено, що в контексті розкриття внутрішнього змісту категорії «відтворення СБ» використання здобутків СІКТ посилює здатність у задоволенні потреб у них групи людей, коли їх усвідомлюють як конкретну мету діяльності, що пов'язана з поліпшенням людського розвитку, вирішенням актуальних екологічних проблем і забезпеченням прогресивних змін у національній економіці. Розвиток СІКТ дає змогу поліпшити взаємодію держави, фірм і домогосподарств у цій сфері через надання інформаційних послуг, розроблення програмного забезпечення, активізацію використання споживачами і виробниками СБ комп'ютерної техніки та технологій. Додатково це дає змогу налагоджувати ефективну комунікацію між суб'єктами відтворення на національному і регіональному рівнях з урахуванням таких особливостей цифровізації економіки України, як поступовий розвиток цифрової грамотності, підвищення якості Інтернет-послуг і формування цифрових соціальних норм. Специфіковано головні теоретико-гносеологічні вектори змістового розкриття економічної природи відтворення СБ з урахуванням впливу СІКТ. Уважаємо, що поліпшення результативності безперервності надання СБ передбачає активізацію використання інформаційно-комунікаційних технологій

* повнота прояву властивостей невиключеності і неконкурентності у споживанні диференційована

Рис. 1. Теоретико-гносеологічні вектори змістового розкриття відтворення СБ і впливу СІКТ

Джерело: авторська розробка на підставі [14, с. 34–37; 15, с. 8–10]

через розвиток різних Інтернет-платформ взаємодії їх виробників і користувачів, підвищення цифрової грамотності споживачів, надання інформаційно-консалтингових послуг, реалізацію заходів із забезпечення

доступності апаратного забезпечення та становлення культури цифрової взаємодії. Перспектива подальших наукових досліджень передбачає оцінку стану розвитку електронного урядування в економіці України.

Список використаних джерел:

1. Besley T., Ghatak M. Public-Private Partnerships for the Provision of Public Goods: Theory and Applications to NGOs. *The Development Economics Discussion Papers Series*. 1999. № 17. August. 38 p.
2. Deacon R. Public Good Provision under Dictatorship and Democracy. *Public Choice*. 2009. Vol. 139. № 1–2. P. 241–262.
3. Gehlbach S. Electoral Institutions and the National Provision of Local Public Goods. *Quarterly Journal of Political Science*. 2007. Vol. 2. № 1. P. 5–25.
4. Saha S. Democratic Institutions and Provision of a Public Goods. *Economics Working Paper Series*. 2007. Vol. 55. № 3. URL: <http://www.econ.ucsb.edu/papers/wp02-07.pdf> (дата звернення: 18.11.2021).
5. Williams A. The Optimal Provision of Public Goods in a System of Local Government. *The Journal of Political Economy*. 1966. V. 74. P. 18–33.
6. Zhuravskaya E. Incentives to Provide Local Public Goods: Fiscal Federalism, Russian Style. *Journal of Public Economics*. 2000. № 76. P. 337–368.
7. Грабова О.Н. Экономические отношения в производстве общественных благ : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 ; Костромск. госуд. ун-т им. Н.А. Некрасова. Кострома, 2003. 24 с.
8. Котельников А.А. Государственная поддержка воспроизводства опекаемых благ : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 ; Саратов. госуд. соц.-эконом. ун-т. Саратов, 2010. 20 с.

9. Винокурова Ю.А. Проблемы реформирования воспроизводства общественных благ в Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 ; Казанский госуд. ун-т им. В.И. Ульянова-Ленина. Казань, 2001. 19 с.
10. Линева Н.К. Особенности локальных общественных благ в транзитивной экономике : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 ; Южно-Уральский госуд. ун-т. Челябинск, 2004. 25 с.
11. Федорова Ю.В. Глобальные тенденции производства общественных благ : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.01 «Экономическая теория» ; Саратовский госуд. социально-эконом. ун-т. Саратов, 2005. 36 с.
12. Водяненко О.И. Инвестиции в производство общественных благ : тенденции и особенности развития в России : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 ; Саратовский государственный социально-экономический ун-т. Саратов, 2012. 18 с.
13. Рубинштейн А.Я. Экономика общественных предпочтений. Структура и эволюция социального интереса : монография. Санкт-Петербург : Алетейя, 2008. 560 с.
14. Кічурчак М. Концепт відтворення суспільних благ в економічній теорії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2018. № 1(196). С. 33–40.
15. Кічурчак М. Економіко-гносеологічні засади визначення сутності суспільних благ. *Економічний форум*. 2018. № 4. С. 4–13.
16. Lupia A., Sin G. Which Public Goods Are Endangered?: How Evolving Communication Technologies Affect The Logic of Collective Action. *Public Choice*. 2003. Vol. 117. № 3–4. P. 315–331. DOI: 10.1023/B:PUCH.0000003735.07840.c7.
17. Bhatnagar, S. *Public Service Delivery: Role of Information and Communication Technology in Improving Governance and Development Impact*. ADB Economics Working Paper Series. 2014. № 139. 36 p.

References:

1. Besley, T., & Ghatak, M. (1999). Public-Private Partnerships for the Provision of Public Goods: Theory and Applications to NGOs. *The Development Economics Discussion Papers Series*, 17, August.
2. Deacon, R. (2009). Public Good Provision under Dictatorship and Democracy. *Public Choice*, 139 (1–2), 241–262. DOI 10.1007/s11127-008-9391-x.
3. Gehlbach, S. (2007). Electoral Institutions and the National Provision of Local Public Goods. *Quarterly Journal of Political Science*, 2 (1), 5–25.
4. Saha, S. (2007). Democratic Institutions and Provision of a Public Goods. *Economics Working Paper Series*, 55 (3). URL: <http://www.econ.ucsb.edu/papers/wp02-07.pdf> (Last accessed: 18.11.2021).
5. Williams A. The Optimal Provision of Public Goods in a System of Local Government. *The Journal of Political Economy*. 1966. V. 74. P. 18–33.
6. Zhuravskaya, E. (2000). Incentives to Provide Local Public Goods: Fiscal Federalism, Russian Style. *Journal of Public Economics*, 76, 337–368. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(99\)00090-0](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(99)00090-0).
7. Grabova, O.N. (2003). Ekonomicheskie otnosheniia v proizvodstve obshchestvennykh blag [Economic relations in the production of public goods] (Abstract of PhD thesis). Kostromsk. gosud. un-t im. N.A.Nekrasova, Kostroma. [in Russian]
8. Kotelnikov, A.A. (2010). Gosudarstvennaia podderzhka vosproizvodstva opekaemykh blag [The state support for reproduction of merit goods] (Abstract of PhD thesis). Saratov. gosud. soc.-ekonom. un-t, Saratov. [in Russian]
9. Vinokurova, Iu.A. (2001). Problemy reformirovaniia vosproizvodstva obshchestvennykh blag v Rossiiskoi Federatsii [Problems of reforming the reproduction of public goods in the Russian Federation] (Abstract of PhD thesis). Kazanskiy gosud. un-t im. V.I.Ul'yanova-Lenina, Kazan'. [in Russian]
10. Lineva, N.K. (2004). Osobennosti lokalnykh obshchestvennykh blag v tranzitivnoi ekonomike [The features of local public goods in the transitive economy] (Abstract of PhD thesis). Yuzhno-Ural'skiy gosud. un-tet, Chelyabinsk. [in Russian]
11. Fedorova, Iu.V. (2005). Globalnye tendentsii proizvodstva obshchestvennykh blag [Global trends in public goods production] (Abstract of doctor thesis). Saratovskiy gosud. social'no-e'konom. un-tet, Saratov. [in Russian]
12. Vodianenko, O.I. (2012) Investitsii v proizvodstvo obshchestvennykh blag: tendentsii i osobennosti razvitiia v Rossii [Investments in the production of public goods: trends and features of development in Russia] (Abstract of PhD thesis). Saratov. gos. soc.-ekonom. un-t, Saratov. [in Russian]
13. Rubinshtein, A.Ia. (2008). Ekonomika obshchestvennykh preferentsii. Struktura i evoliutsiia sotsialnogo interesa [Economics of public preferences. Structure and evolution of social interest]. SPb.: Aleteia. 560 s. [in Russian]
14. Kichurchak, M. (2018) Kontsept vidtvorennia suspilnykh blah v ekonomichnii teorii [Concept of public goods reproduction in economics]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka* [Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics], 1 (196), 33–40. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2018/196-1/5>. [in Ukrainian]
15. Kichurchak, M. (2018). Ekonomiko-hnoseologichni zasady vyznachennia sutnosti suspilnykh blah [The economic-gnoseology principles of the public goods essence determination]. *Ekonomichniy forum* [Economic forum], 4, 4–13. [in Ukrainian]
16. Lupia, A., Sin, G. (2003). Which Public Goods Are Endangered?: How Evolving Communication Technologies Affect The Logic of Collective Action. *Public Choice*, 117 (3–4), 315–331. DOI: <https://doi.org/10.1023/B:PUCH.0000003735.07840.c7>.
17. Bhatnagar, S. (2014). *Public Service Delivery: Role of Information and Communication Technology in Improving Governance and Development Impact*. ADB Economics Working Paper Series, 139.